

Statsvetenskapliga förbundet

Förbundsredaktör: Katarina Roos

Rapport från Swepsa 2023 och vi välkomnar Hanna Bäck som ny ordförande

av Katarina Roos

Förbundssidorna i detta nummer bjuder på en sedvanlig rapport från årsmötet 2023 då förbundet bland annat fick en ny ordförande. Traditionen bjuder att den nya ordföranden ska skriva några rader på förbundssidorna och så även denna gång. Till dessa blir det en kort inramning med en tillbakablick över ordförandelängden genom historien, från förbundets tillkomst och fram till idag.

SWEPSA OCH ÅRSMÖTET 2023

Föreningens årsmöte hölls i anslutning till Swepsas årliga konferens som ägde rum den 4–6 oktober i Göteborg med Statsvetenskapliga institutionen som värd. Till ny ordförande för de kommande två åren valdes Hanna Bäck, professor i statsvetenskap vid Lunds universitet. Till sekreterare, tillika kassör, utsågs Roxanna Sjöstedt, lektor i statsvetenskap vid samma institution. Styrelsen fick fyra nya ledamöter. Dessa är Simon Hollis (FH), Emma Ricknell (LNU), Pär Olausson (MIUN) samt Sten Widmalm (UU). De övriga ledamöterna Martin Karlsson (ORU), David Olsson (KAU), Mariana Gustafsson (LIU), Anna Bendz (GU), Sara Svensson (HiH), Charlotta Söderberg (LTU), Therese Bjärstig (UMU), Ulrika Mörth (SU), Jörgen Ödalen (MDU), Ann-Catherine Jungar (SH), Astrid Hedin (MAU) samt Ali Abdelzadeh (HiD) omvaldes. Även de två allmänrepresentanterna omvaldes. Dessa är Thomas Larue, disputerad vid Umeå universitet och sekretariatschef för utvärderings- och

forskningssekretariatet i riksdagen, samt Tove Dannestam, disputerad vid Lunds universitet och verksam som utvecklingschef vid Serviceförvaltningen, Lunds kommun.

Vid årsmötet installerades också ett delvis nytt redaktionsråd för *Statsvetenskaplig tidskrift* för perioden 2023 till 2026. Fyra nya ledamöter valdes: Jouni Reinikainen (SU), Niklas Bolin (MIUN), Douglas Brommesson (LNU) och Lutz Gschwind (UU). Övriga ledamöter, Ann-Marie Ekengren (GU), Edvard Deverell (FH), Rolf Hugosson (UMU), Mats Lindberg (ORU), Charlotta Söderberg (LTU) samt Elin Wihlborg (LNU), omvaldes.

Sedan 2007 delar Statsvetenskapliga förbundet ut ett pris för bästa uppsats av yngre forskare som presenterats i någon av arbetsgrupperna under Swepsa. Denna gång nominerades fyra uppsatser som beredningsgruppen hade att läsa och bedöma. Styrelsen fattade vid sitt möte i februari 2024 att tilldela priset till Moa Frödin Gruneau och Valeriya Mechkova, båda Göteborgs universitet. De presenterade en uppsats med titeln ”Becoming Sweden: Examining the Effects of Women’s Representation on Welfare State Building in a Historical Perspective”.

Datum för nästkommande konferens och årsmöte är 2–4 oktober 2024 och denna gång är det Statsvetenskapliga institutionen vid Umeå universitet som arrangerar.

EN BETRÄKTELSE AV ORDFÖRANDELÄNGDEN ÖVER TID

Hanna Bäck är den tjugosjätte ordföranden i förbundets dryga femtioåriga historia. Senast förbundet utsåg en kvinna till ordförandeposten var för närmare tio år sedan. Då var det Michele Micheletti, numera professor emerita

vid Stockholms universitet, som valdes för perioden 2014–2015. Utöver den perioden är det bara vid ytterligare tre perioder som förbundet haft en kvinnlig ordförande. Första gången var 1978–1980 då Gunnel Gustafsson innehade ordförandeskapet. I mitten av 2010-talet skedde det under två på varandra följande tidsperioder, 2003–2005 då Gullan Gidlund var ordförande och 2005–2007 då Katarina Eckerberg var det. Både Gunnel Gustafsson och Katarina Eckerberg är för övrigt professor emerita vid Statsvetenskapliga institutionen vid Umeå universitet. Gullan Gidlund lämnade samma institution för att sedermera bli professor vid Örebro universitet. Huruvida det har någon som helst betydelse att Umeå är en gemensam nämnare mellan de tre överlåter undertecknad emellertid till andra att avgöra.

Under flertalet perioder har styrelsen utsett en vice ordförande och även dessa uppdrag har i huvudsak innehafts av män. Vid endast fem tillfällen har en kvinna utsetts. Något som är värt att notera är att dessa tillfällen var under en sammanhängande tidsperiod under 1990- och början av 2000-talet. Paula Uddman var vice ordförande under perioden 1992–1993, Maria Oskarsson 1995–1998, Agneta P. Blom 1998–1999, Maritta Soininen 1999–2000 samt Li Bennich-Björkman 2001–2003. Under 1990-talet var jämställdhetsfrågor högt upp på den politiska, såväl som den akademiska dagordningen. År 1994 ålades bland annat alla statliga myndigheter att tillämpa jämställdhetsintegrering som en strategi för att jämna ut skillnaderna mellan män och kvinnor i offentlig sektor. Statsvetenskapliga förbundet gjorde också den första jämställdhetskartläggningen under samma period, närmare bestämt år 1996. Den efterföljdes av ytterligare kartläggningar 1998, 2000, 2007 samt 2017 då den senaste gjordes. I en tid när den akademiska friheten ifrågasätts och när alla som verkar inom akademien ställs inför många, ofta motstridiga krav och förväntningar riskerar viktiga perspektiv att hamna i skymundan. Kanske är det tid att göra en ny kartläggning av villkoren för lärare

och forskare i statsvetenskap och att fundera på vilka perspektiv som då är relevanta?

En av de frågor som Hanna Bäck och den nya styrelsen tagit tag i är förbundets hemsida vars utseende nu fått en rejäl ansiktslyftning, vilket vi är mycket glada för. Där finns också databasen med avhandlingar i statsvetenskap som nu är uppdaterad till årsskiftet 2023/2024. Med det överlämnas ordet till Hanna!

Katarina Roos är verksam vid Statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.
E-post: katarina.roos@umu.se

Förbundsordföranden har ordet av Hanna Bäck

Först och främst vill jag rikta ett stort tack till Ann-Marie Ekengren och resten av valberedningen som nominerade mig och de som valde mig till ordförande för Sveriges statsvetarförbund. Det känns mycket hedrande att få detta förtroende och jag ser fram emot att samarbeta med min kassör, Roxanna Sjöstedt, och min vice ordförande, Jörgen Ödalen, och alla andra som väljer att medverka i förbundets styrelse under de kommande åren.

Svensk statsvetenskap har växt kraftigt sedan Statsvetenskapliga förbundet bildades 1971, då undervisning i statsvetenskap framför allt bedrevs vid fem lärosäten, till att det idag ingår 18 institutioner i förbundet. Många statsvetenskapliga institutioner har dessutom växt kraftigt under de senaste årtiondena. I vissa fall, som exempelvis vid Lunds universitet, där jag själv är verksam, har antalet medarbetare fördubblats under de senaste 20 åren. Ämnet har dessutom breddats, och allt mer tvärvetenskaplig forskning ägnar sig åt att studera politiska fenomen, som inom ämnet politisk psykologi som jag själv forskar och undervisar inom, där vi försöker förklara politiskt beteende utifrån psykologiska teorier om till exempel social identitet.

Statsvetenskapens frågor tycks alltså fortsatt locka till sig forskare, lärare och studenter.

Betydelsen av statsvetenskapens internationalisering har betonats av tidigare förbundsordförande, som Anders Lidström som i sin ordförandetext 2016 beskrev hur publicering i välrenommerade engelskspråkiga tidskrifter har kommit att bli den viktigaste formen för att presentera forskningsresultat (Lidström 2016). Jag håller med om att ämnets internationalisering är en viktig fråga som förbundet bör verka för, även om det kan tyckas vara en självklarhet att vi idag publicerar på engelska i internationella tidskrifter. Detta var inte en självklarhet när jag påbörjade min forskarkarriär i statsvetenskap som doktorand vid Uppsala universitet, då jag ställdes inför valet om jag skulle skriva en monografi på svenska eller engelska. Min bild av statsvetenskapen i Sverige är att ämnet i många avseenden är internationaliserat och att forskningen håller hög kvalitet, men jag är övertygad om att vi kan bli ännu bättre på att publicera i välrenommerade internationella tidskrifter och därmed nå ut med våra forskningsresultat till en ännu bredare publik. Vi ska dock givetvis fortsätta att skriva texter på svenska för att fortsätta att behålla vår position som det ämne som har tydligast koppling till de politiska företrädarna – vi som statsvetare spelar en avgörande roll när det gäller att informera och påverka makthavare och delta i samhällsdebatten om t.ex. demokratifrågor.

När min företrädare, Douglas Brommesson, blev vald till ordförande lyfte han hur viktigt det är i en värld av komplexa utmaningar, att vi slår ”vakt om ämnets pluralism” (Brommesson 2021: 824). Jag håller med om att en pluralistisk statsvetenskap ger oss en bättre beredskap för att besvara viktiga frågor om politik och samhälle. Här vill jag lyfta fram ett tänkbart hot mot pluralismen, som kan knytas till min forskning om affektiv polarisering. Affektiv polarisering är ett samhällsligt fenomen som först studerades inom amerikansk forskning, där man sedan länge pekat på det hat som många republikanska

och demokratiska väljare känner gentemot varandra. Den affektiva polariseringen innebär att individer identifierar sig starkt med sin ”ingrupp” och känner en kraftig motvilja mot en eller flera ”utgrupper”, vilket skapar ett ”vi-mot-dem”-klimat i samhället och svårigheter att samtala på ett sakligt sätt. I vår forskning har vi visat, att då individen känner att den egna gruppen är hotad kan detta leda till en ilska som kan skapa partiskhet (”bias”) gentemot ”utgruppen” (Renström, Bäck & Carroll 2023). Liksom i det bredare samhället menar jag att en polarisering inom statsvetenskapen, som innebär att vissa forskare känner sig hotade av andra forskare som representerar en viss utveckling inom ämnet och tar avstånd från dessa, skadar statsvetenskapen och vår möjlighet att bidra med svar på frågor relaterade till de samhällsutmaningar vi står inför.

REFERENSER

- Brommesson, Douglas, 2021. ”Ordföranden har ordet”, *Statsvetenskaplig tidskrift* 123(4), s. 823–824.
- Lidström, Anders, 2015. ”Om förbundets roll och framtid”, *Statsvetenskaplig tidskrift* 117(4), s. 651–653.
- Renström, Emma A., Bäck, Hanna & Carroll, Royce, 2023. ”Threats, Emotions, and Affective Polarization”, *Political Psychology* 44(6), s. 1337–1366.

Hanna Bäck är professor i statsvetenskap vid Lunds universitet och är ordförande för Statsvetenskapliga förbundet.

E-post: Hanna.Back@svet.lu.se